

Prof. Tadeusz Zembrzusi, LL.D.,
Associate Professor,
Faculty of Law and Administration, University of Warsaw,
Republic of Poland

EVOLVEMENT OF CONSUMER LEGAL PROTECTION IN POLISH JUDICIAL PROCEEDINGS: NEW SEPARATE PROCEEDINGS

The intent of consumer law is to structure fair and decent relations between consumers and businesses. Cases involving consumers are of community-wide significance; as part of the domestic legal order, EU law ought to be accounted for when trying cases under civil law in Poland. Arising among others from the required transposition of EU law, dynamic consumer law development in Poland over the years primarily concerned substantive civil law, the civil proceedings-related discourse invariably remaining in the shadow of analyses involving substantive law instruments with consumer protection focus. With regard to consumer rights protection, the Polish Civil Procedure Code (CPC) offered few solutions regulating disputes in the area that would in any way differ from other civil law cases.

Notwithstanding the progressing European integration, the process of defining and delimiting competences apportioned between EU and domestic legislation with regard to procedural law has triggered the occasional controversy or doubt. It is commendable that Polish lawmakers have recently taken legislative measures, making it easier for consumers to assert their rights in judicial proceedings. These measures entail the introduction of successive separate proceedings; (separate proceedings in commercial cases have been reinstated in Poland in recent years, intellectual property case proceedings have been newly introduced). While the trend of proliferating separate proceedings is worrisome (as it makes the declaratory proceedings more complex and entails a threat of arising and accruing systemic inconsistencies), the notion of developing comprehensive procedural solutions designed to resolve consumer disputes and strengthen the consumer's procedural position (as the weaker party) seems noteworthy.

Proceedings involving consumers will comprise three expanded provisions (Articles 45814 – 45816 of the CPC). Newly introduced procedural mechanisms include solutions improving the existing mechanisms as well as novel procedural constructs. The former involve regulations concerning the court of local jurisdiction. In principle, the consumer will gain the capacity to also bring action before a court with jurisdiction over his/her place of residence. Novel measures include businesses being required to cite all claims and evidence in action brought against consumers under pain of disregard. While the solution makes it easier for consumers to participate in court pro-

ceedings, it adds complications to the already intricate Polish preclusion-based system of concentrating processual evidence in civil law proceedings. On the other hand, litigation cost-related solutions are commendable, encouraging businesses to engage in attempts to resolve consumer disputes voluntarily before any claim is brought before a court of law.

Actual economic disproportion usually exists between the business and the consumer. Measures taken by the Polish legislator are designed to implement the principle of equality in justice. Time will show how effectively.

Keywords: consumer, protection of consumer rights, civil law, civil proceedings.

Prof. dr Tadeusz Zembrzusi,
Ванредни професор,
Факултет права и администрације,
Универзитет у Варшави,
Република Пољска

РАЗВОЈ ПРАВНЕ ЗАШТИТЕ ПОТРОШАЧА У ПОЉСКИМ СУДСКИМ ПОСТУПЦИМА: НОВИ ОДВОЈЕНИ ПОСТУПЦИ

Сврха закона о потрошачима је да структурира поштене и пристојне односе између потрошача и привредних субјеката. Потрошачки спорови су од значаја за читаву заједницу; с обзиром да је право Европске уније део домаћег правног поретка, оно се мора узети у обзир приликом пресуђивања у грађанскоправним предметима у Пољској. Будући да произилази (између осталог) из обавезе транспозиције права ЕУ, динамичан развој права потрошача у Пољској првенствено је повезан са материјалним грађанским правом, док је дискурс у погледу грађанскоправних поступака увек остао у сенци анализе инструмената материјалног грађанског права који се примењују у заштити потрошача. У погледу заштите права потрошача, пољски Законик о грађанском поступку не нуди много решења за регулисање потрошачких спорова која би се по било чему разликовала од других грађанскоправних спорова.

Без обзира на напредак европских интеграција, процес дефинисања и разграничења надлежности расподељених између законодавства ЕУ и домаћег законодавства у погледу процесног права изазива повремене контроверзе или сумње. Треба похвалити чињеницу да је Пољска недавно предузела законодавне мере које потрошачима олакшавају да остваре своја права у судским поступцима. Ове мере обухватају увођење узастопних одвојених поступака; (у Пољској су последњих година враћени одвојени поступци у привредним предметима, док су уведени нови поступци у предметима који се односе на интелектуалну својину). Док тренд умножавања одвојених поступака забрињава (јер доприноси усложњавању деклараторног поступка и носи претњу од настајања и нагомилавања системских недоследности), појам развоја свеобухватних процедуралних решења намењених решавању потрошачких спорова и јачању процесне позиције потрошача (као тзв. слабије стране у поступку) чини се вредним пажње.

Допуњене одредбе Законика о парничном поступку (чланови 45814 – 45816) регулишу поступке који се односе на потрошаче. Нови процесни механизми укључују решења која унапређују постојеће механизме и доносе нова процесна решења. Првопоменућа група обухвата решења које се односе на суд месне надлежности. У принципу, потрошач стиче способност да поднесе тужбу и пред су-

дом који је надлежан за његово или њено место пребивалишта. Нова процедурална решења обухватају обавезу привредних субјеката да наведу све тврдње и доказе у тужби против потрошача под претњом одбацивања. Иако ово решење олакшава учешће потрошача у судским поступцима, оно додатно компликује ионако замршени систем прикупљања процесних доказа у грађански поступцима заснованом на преклузији. С друге стране, решења која се односе на трошкове судских спорова су за похвалу јер охрабрују привредне субјекте да приступе добровољном решавању потрошачких спорова пре покретања тужбе пред судом.

Између привредног субјекта и потрошача обично постоји реална економска диспропорција. Мере које је донео пољски законодавац усмерене су ка остваривању принципа једнакости, а време ће показати њихову ефикасност у судским поступцима.

Кључне речи: потрошач, заштита права потрошача, грађанско право, парнични поступак.